

Rudarji v Illinoisu napravili velike koncesije

Nova pogodba poteče šele dne 31. marca leta 1932.

Chicago, Ill. — (F. P.) — Po dolgotrajnih konferencah med zastopniki premogovniških podjetnikov in rudarjev je prišlo do sporazuma nove pogodbe, ki vsebuje 18 in dve tretjini odstotka znižanja mezd, velike koncesije v delavnem redu, ki se nanašajo na izročitev kontrole pri delu. Referendum najbrž potrdi novo pogodbo, ki poteče dne 31. marca 1932.

Odborniki rudarske organizacije in uradniki Peabody Coal kompanije menijo, da bo premogovna industrija v Illinoisu lahko konkurirala neunijskemu premoгу iz Kentuckije, Zapadne Virginije in Pennsilvanije na žičnem trgu.

Nova dnevna mezda je \$6.10 mesto \$7.50 po stari jacksonvillski pogodbi. Plačilo od tone je 91 centov mesto \$1.08. To je več kot petnajst odstotkov manj.

Najbolj važna koncesija je ta, da bodo za delo s strojem plačani na dan, mesto od tone. Delavci, ki so zaslužili s strojem po \$20 na dan, ko so bili plačani od tone, bodo prejeli po \$10.07 na dan. Mesto da bodo ti rudarji sami določili koliko ur bodo delali na dan, bodo odsej delali vsi strojni delavci po osem ur dnevno in po ukazih rudniškega predelavca.

Transformacija ilinojskega premogovnika v proketo tovarno, kot jo imenuje rudar, se hitro razvija. V premogovnikih, v katerih se bo vse delo opravljalo s stroji, bo odpravljeno zapnik rudarjev pri tehnikci, ki je imel nalogo paziti, da rudar ni bil opeharjen za njegov zaslužek. V premogovniku, v katerem bodo prejeli vsi delavci dnevno mezdo, ne bo zapnik rudarjev več potreben pri tehnikci. Tudi knjigovodstvo za izplačilo mezde bo zelo enostavno. Strojno delo pomeni za rudarje priganjanje pri delu. Kompanija bo skušala iztisniti iz rudarja toliko dela kolikor ga bo mogla le iztisniti. Pomnoženo bo moč število predelavcev in priganjavcev. Posledica vsega bo povisana produkcija z manjšim številom rudarjev.

Dnevna mezda za kopanje in nakladanje premoga se smatra le začasno, ki bo toliko časa v veljavi, da se določi zaslužek od tone. Komisija iz dveh zastopnikov rudarjev in dveh zastopnikov premogovniških podjetnikov bo uvaževala mezdo od tone v teku 90 dni. Premogovniški velepodjetniki imajo malo zaupanja, da pride do sporazuma glede plačila od tone. Peabody Coal kompaniji je veliko bolj všeč, da se dela za dnevno mezdo. Tvrdita Allen & Garcia, ki izdeluje premogovniške stroje, meni, da dnevna mezda pomeni veliko boljše delo v premogovnikih in da bo lažje konkurirati neunijskim premogovnikom.

Po novi pogodbi imajo podjetniki popolno svobodo za instaliranje strojev.

Dnevna mezda je sledeča: Delavci in njih pomočniki, ki režejo premog s strojem, bodo prejeli \$10.07 na dan. Devet dolarjev za pomočnike pri nakladalnih strojih. Delavci, ki vrtajo s strojem in za streljače, \$8.20. Nakladalci premoga pri "konvejerjih," \$8.04. Za delavce pri nakladanju premoga, ki so potrebni poleg delavca za obratovanje stroja pa \$7.50 na dan.

"Jaz odobrim pogodbo," je bilo vse, kar je rekel John Lewis, predsednik rudarske organizacije.

"Ako pogodba ne prinese zopet prosperitete rudarskemu biznisu v Illinoisu, tedaj je pone ureč naš namen," je izjavil Harry Fishwick, predsednik illinojskega distrikta rudarske organizacije.

Nova dnevna mezda v Illinoisu je \$6.10, v državah Ohio, Kansas pa \$5. To sta najvišja in najnižja mezda, med katerima bodo rudarji v Indiani, Iowi in drugih unijskih poljih iskali v Pennsilvaniji srednjo pot in izhod, da se sklene pogodba.

Plateninarski delavci na konvenciji

Konvencija razpravlja o važnih strokovnih problemih.

Philadelphia, Pa. — Plateninarski delavci, organizirani v "Full Fashioned Hosiery Workers Federation," ki je del organizacije tekstilnih delavcev "United Textile Workers Union" in ki šteje deset tisoč članov, zboruje v tem mestu.

Na dnevnem redu so važni strokovni problemi. Med te probleme spadajo v dva dela razdeljen delavnik in priganjaški stroji. Tovarnarji žele delavcem naprtati vedno več strojev, tako da se bodo končno čutili le še del v kolesju tovarniške mašinerije, ki ne sme misliti, ampak le delati in sicer gibati tako hitro in avtomatično kot stroji. Polovica članov dela okoli Philadelphije. Unija vodi obrambne stavke proti Allen A. kompaniji v Kenoshi, Wi., Milfay družbi v Buffalu, N. Y. in Moe Equil kompaniji v Readingu, Pa.

Gustav Geiges, predsednik njih organizacije, je dejal, da jih je produkcija v njih industriji prehitela in prinaša prednje akutne probleme.

Francoski umaknejo vojaštvo iz Porurja?

Tajna konferenca Brianda z nemškimi kancelarjem.

Zeneva, 6. sept. — Politični krogi pričakujejo mnogo od konference, katero sta včeraj obdržala Aristide Briand, francoski zunanji minister, in nemški državni kancelar Hermann Mueller v privatni sobi hotela Les Bergues. Konferenca je trajala eno uro. Prisotna sta bila edino njuna privatna tajnika.

Predmet konference je bila evakuacija Porurja. Kancelar Mueller je imel glede tega vprašanja definitivno predlog, ki bo morda predložen francoski vladi, da ga uvažuje.

Predlog Nemčije ne vsebuje konkretne detalje glede kompenzacije, katere bi dobila Francija, ako umakne svoje vojaštvo iz Porurja. Nemški kancelar je urgiral evakuacijo francoskih čet iz Porurja že sedaj, ne da bi se s tem čakalo do 1. 1930, kot določa versajska pogodba. Oba državnika sta se pa zavedala, da ne moreta skleniti nič definitivnega, dokler ne bodo končane predsedniške volitve v Združenih državah in se ne sklene nova pogodba z bodočo administracijo. Revizija pogodbe glede francoskega vojnega dolga Ameriki bo tvorila predmet važnih razpravam v bodočem zasedanju zveznega kongresa.

Drhal obmetala pridigarja z gnilimi jajci.

Florence, Ala., 6. sept. — George E. Williamson, baptistični pridigar, je včeraj obdržal v mestni dvorani govor, v katerem je ostro kritiziral Al Smitha, demokratskega predsednika ega kandidata. Poslušalci pa se niso strinjali z njim in naenkrat so pričela frčati z vseh strani gnila jajca na pridigarja. Williamson je prenehal s svojim govorom in pobegnil iz dvorane.

Apel za Karolyja in Mark Starra

Državni department jima noče dati dovoljenja za začasno bivanje v Združenih državah.

New York, N. Y. — Vprašanje, ki ga zastavi odvetnik Morris L. Ernst državnemu departmentu je to, ako smejo znameniti tujezemci, ki imajo bolj napredne ideje kot člani trgovske zbornice v Hicksville, L. I., hoditi po zemlji v Združenih državah ali ne. On zastopa kot odvetnik grofa Miha Karolyja in Mark Starra. Prvi je prišel na glas, ko je skušal vladati Ogrsko po idejah in principih, ki so zapodeni v ustavi Združenih držav. Drugi je pa spisal knjigo: "Pogledi delavca v zgodovino."

Grof Karoly je imel polet z Ernstom v Washington, da konfirira z uradniki v državnem departmentu o prepovedi, ki zabranjuje njemu se ustaviti v Ameriki. Dospel je na potu v Evropo v mehiški pristan in dovoljeno mu je bilo ostati kot potniku v tranzitu. Odvetnik Ernst izjavlja, da je Horthyjeva diktatura na Ogrskem odgovor na, da brani začasno bivanje v Ameriki Karolyja, katerega vlado je strmoglavila ogrska sovjetska organizacija. Horthyjevi poslanci v Washingtonu izvajajo svoj vpliv na Kellogga in njegove pomočnike. Ernst temu dodaja, da Francija in Anglija dovoljujeta grofu Karolyju popolno svobodo na njenem ozemlju.

Karolyja je pozdravil v New Yorku odbor, sestavljen iz uradnikov, izobraževalcev, vzgojiteljev, duhovnov in političnih voditeljev. Celo afero je aranzirala Unija za ameriške civilne svobodščine.

Mark Starr, angleški delavski vzgojitelj, je imel letošnjo zimo predavati na Brookwoodovem učilišču. Odpovedal se je parlamentarni kandidaturi in poziciji na delavskem učilišču, preden ga je delavski department obvestil, da ga močje okuži Ameriko. Delavski dnevnik "London Herald" vprašuje, ali je liberalni in delavski sentiment v Ameriki tako močan, da prisili Kellogga se umakniti.

POT ZA ZAMORCE V SVOBODO.

Pokazala se je jim na zamorskem delavskem kongresu.

New York, N. Y. — Zamorci so obdržali svoj delavski kongres v neki brooklynski cerkvi. Govorniki so jim priporočali, da se morajo organizirati in sodelovati z drugimi izkoriščanimi plemei, ako hočejo kdaj biti svobodni. Udeleženci kongresa so govornikom burno pritrdjevali.

"Vi lahko govorite o svobodi do sodnjega dneva," jih je podučeval Richard B. Moore, narodni organizator, "ampak vaša naloga ostane brezuspešna, dokler se ne organizirate."

Mussolinijeva sina vodila pohod fašistov v Turčiji.

Carigrad, 6. sept. — Včeraj se je na slovesen način praznovala zveza turškega in italijanskega prijateljstva, ko je bil sprejet prijateljski pakt med državama. Dva Mussolinijeva sina sta vodila pohod tisoč mladih fašistov po mestnih ulicah. V Turčiji nameravajo sedaj ustanoviti organizacijo mladih fantov, ki bi sličila mladinski organizaciji fašistov v Italiji.

Nemci slave francosko polniško strežnico.

Pariz, 6. sept. — Hermann von Hoesch, nemški poslanik v Parizu, je včeraj odlikoval z zlatko kolajno nemškega Rdečega križa Suzanne Simonnet, francosko polniško strežnico, kot znak priznanja njenih zaslug, katere si je stekla v ravnanju z nemškimi bolniki.

Umri je v Parizu.

Washington, D. C. — George Bakhmetjev, zadnji ruski carski poslanik za Združene države, je umrl v Parizu. Bil je tipčen avtorikat starega ruskega vladajočega razreda. Ob njegovi smrti so se ljudje spominjali, da je spomlad leta 1917, ko je resigniral ob času strmogavljenja ruske carske vlade, rekel, ko je iz ruske poslaniške palače odnesel vse, kar se je odnesti dalo: "Da ni pustil ničesar vlad, ki jo on ne more priznati za legitimno." Ko je Levov-Kerenski je v Washington, da nasledi njega, se je George Bakhmetjev izrazil, da je sorodstvo med njim in Borisom tako, kakršno je bilo med George Washingtonom in Bookerjem.

Danes stoji ruska poslaniška palača prazna in oskrbuje jo državni department, ki noče priznati Unije sovjetskih socialističnih republik, ki so deset let suverena država.

KONVENCIJA DELAVSKE FEDERACIJE KONČANA

Odobrila je predsedniško kandidato Al Smitha, predsedniškega kandidata demokratične stranke.

Rochester, N. Y. — Po tem, ko je konvencija Newyorške državne federacije skoraj soglasno odobrila kandidato Al Smitha, predsedniškega kandidata demokratične stranke, se je zaključila. Smešen je bil prizor na konvenciji, ko so priporočali odobrenje Smithove kandidature oni elementi, ki navadno kriče, da politika nima ničesar opraviti v delavskih strokovnih in drugih delavskih organizacijah, ako niso te organizacije politične. Politčarjem se skoraj ob vsaki priliki posreči ujeti politične kaline, ako vidijo, da je kandidatura njih ljubljence v nevarnosti.

Konvencija je povišala tudi plačo predsednika in tajnika na osem tisoč dolarjev na leto. Najlepše je bilo to, da je konvencija odglašovala dvakrat proti resoluciji za ustanovitev delavske stranke, končno je pa odobrila Smithovo kandidato. Precej časa je brbljal tudi Matthew Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije. Razkladal je na obširno zavarovalno družbo strokovno organiziranih delavcev. Delegatje so ga poslušali mirno. Druge nesreče ni bilo.

Zborovanje delavcev na Španjolskem

Od leta 1924 bo to prvo zborovanje organizacije.

Madrid, Španija, 6. sept. — Dne 10. sept. bodo strokovne delavske unije, ki so pridružene narodni federaciji, otvorile svojo prvo konvencijo v zadnjih šestih letih. Konvencija bi se imela vršiti 1. 1924, toda voditelji organizacije so smatrali tisti čas nevaren za zborovanje, ker je bil baš prišel na čelo vlade diktator Primo de Rivera. Skupno članstvo organizacij šteje nad dve tisoč.

Predmet ustanovitve novega unioizma v industrijah je bil predložen članstvu na razpravo. Načrt vsebuje možnost za organiziranje delavcev v 34 industrijah, ki bi imeli v vsaki svojo organizacijo, vse skupaj pa bi bile pridružene narodni federaciji.

Na zborovanju se bo tudi razpravljalo o nacionalizaciji železnice in o zavarovanju delavcev proti poškodbam v industrijah.

Mussolini se pripravlja na nov konflikt?

Fašistična milica gradi žične ograje na meji med Francijo in Italijo.

St. Bernard Pass, Italija, 6. sept. — Žična ograja, ki se razteza ob italijanski francoski meji med nižinami Savoja in Piedmonta, izgleda kot posebnost v zapadni Evropi. Francija in Italija sta po imenu prijateljeli, vzklic mnogim protifrancoskim demonstracijam, ki so se vršile v zadnjih dveh letih v več mestih Italije. Ta žična ograja, katero postavlja Mussolinijeva fašistična milica baš pred nosom Francije, pa ni poseben znak prijateljstva med tema dvema državama.

Fašistična obmejna straža nadzira francoske turiste, ki hočejo prekorati mejo in večkrat nastanejo krvave praske. Vsi prehodi skozi Alpe so močno zastraženi. Ob vseh cestah so nabiti veliki rdeči letaki, ki svari vsakega pred prekoračenjem meje, ako nima seboj potnega lista. Vsakega, ki se ne ravnja po svariilih, pozdravijo krogla s fašističnih pušk in strojnje.

Italijanski višji uradniki sicer izjavljajo, da so bile te visoke žične ograje postavljene, da se zabrani prehod italijanskih delavcev v Francijo, kjer prejema boljše mezde kot v domovini, in druge, ki so mnenja, da jim nudi francoska vlada več svobode kot fašistični režim v Italiji.

Francoski vladni krogi ne gledajo nič kaj prijazno na to početje Mussolinijeve milice. V Grenoblu, Chamberiju, Brianconu in drugih obmejnih mestih so demonstracije proti Italiji skoro na dnevnom redu in nemočje ni, da nekega dne izzevojo ostre konflikte.

Kuba bo študirala poljedelsko vprašanje

Eksperti na delu za reorganizacijo agrikulture.

Havana, Kuba, 6. sept. — Posebni komiteji, katere sestavljajo poljedelski eksperti, študirajo zemljiške probleme na otoku. Sedaj pregledujejo načrte ekonomskega departmanta glede reorganizacije poljedelstva in zaključki komisije bodo predloženi vladi koncem tega meseca.

Intenzivna kultura poljedelskih produktov in protekcija farmarjev z ozirom za tržne rezerve in provizija, da se več ne pojavi kriza v sladkorni industrij, so vključeni v načrtih, ki so bili predloženi komiteju.

Avtorite so mnenja, da bo delo odbora uspešno. Prosperiteta na Kubi je bila dosedaj zelo odvisna od sladkornih pridelkov, sedaj pa je prišel čas, ko se bo morala dežela pobrigati tudi za druge pridelke, ako noče na trgu zaostajati za drugimi deželami.

MLADI MORNARIŠKI ČASTNIKI IŠČEJO SLUŽBE V CIVILNIH POKLICIH.

Izgubili so upanje na avanzama.

Washington, D. C. — Precejšnje število mladih mornariških častnikov je prepričanih, da bo ameriško javno mnenje v bodočnosti sovražno velikemu proračunu in zato iščejo službe v civilnih poklicih. Oni pač menijo, da bodočnost nima zanje karjere v mornarici. Tako prihajajo do prepričanja, da nimajo vzroka, da bi mlada leta preživljali v pozicijah, za katere niso določene visoke mezde. Njih pesimizem sloni na navdušenju, s katerim se odobrava Kellogova in mirovna pogodba in govori o trajnem miru.

Socialistična kandidata obdelala temno stran delavstva

Voditelji strokovno organizirane delavstva pa vidijo le rožnato stran delavske bodočnosti.

New York, N. Y. — Norman Thomas in James Maurer, predsedniški in podpredsedniški kandidata socialistične stranke, sta gledala na bodočnost delavstva z drugimi očmi, ko je delavstvo praznovalo Delavski praznik, kot voditelji Ameriške delavske federacije. Nestranskarstva politika Ameriške delavske federacije je slabost ne jakost ameriškega delavstva, je menil Thomas. Premotril je položaj strokovno organiziranega delavstva, poraz rudarske unije, odprte delavnice skoraj v vseh mestih razen za stavbinsko delavstvo, pomankljivo podporo stavkojočim tekstilnim delavcem v New Bedfordu, skoraj vse temeljne industrije neorganizirane itd.

Se bolj vznemirljiva je po njegovem mnenju alijanca med voditelji strokovno organiziranega delavstva in mašinskiimi političarji v mnogih industrijskih mestih. On sumira, da ekskluzivni svet Ameriške delavske federacije trati svojo energijo samo z napadanjem komunizma, relativno vrednostjo Al Smitha in Herbert Hooverja in s prokletsom Brookwoodovega delavskega učilišča, brez zaslišanja.

Thomas vidi zdravilo proti tem izrodkom delavskega gibanja v Ameriki le v solidarnosti delavstva in goreči želji po organizaciji. Program pametne akcije se ne da po njegovem mnenju nikdar izvesti s političnim obejanjem na frak velebiznisa, ki kontrolira obe stari stranki.

Maurer pa meni: "Velikokrat se čudim, koliko časa mora miniti, da se bo človeštvo zavedalo, da je bilo skozi dobe brezmišlono izkoriščano, oropano, pomandrano, poteptano in morjeno po majhni skupini finančnih monarhistov in njih naslednikov. Skozi generacije, odkar je prišla civilizacija, so ponoreli lastniški vladarji gonili ljudsko maso kot čredo v vojno, moree in trpinčujoče milijone."

KOHLER ZMAGAL PRI PRIMARNIH VOLITVAH.

Prejel je 21,000 glasov več kot njegov protikandidat. Victor Berger ponovno nominiran.

Milwaukee, Wis., 6. sept. — Walter J. Kohler, tovarnar in milijonar, je izšel zmagovalce v včerajšnjih primarnih volitvah. Kohler je kandidiral na republikanski listi za governorja države. Njegova protikandidata sta bila sedanji governor Zimmerman in progresivac Joseph D. Beck, ki je bil La Follettev kandidat.

Po sedanjem štetju glasovnic je Kohler prejel 21,000 glasov več kot Beck. Sedanji governor Zimmerman je ostal daleč zadaj. Izmed pol milijona oddanih glasovnic jih je dobil le 82,000. Prvi v zgodovini države je bil governor, ki je drugič kandidiral, poražen. Victor Berger, socialistični kongresnik, ki je kandidiral v petem distriktu, je bil ponovno nominiran.

Nazadnji se veseli Kohlerjeve zmage in so mnenja, da pomeni poraz La Folletteve politične mašine, ki je več let kontrolirala državo. La Follette sam je bil ponovno nominiran za zveznega senatorja. Dobil je nad tristo tisoč glasov, njegov protikandidat pa 152,000.

Potres v Californiji.

San Pedro, Cal., 6. sept. — Včeraj je obiskal kalifornijsko obrežje lahek potres, ki se je raztezal štiristo milj. O kakih posebnih škodi ni poročila.

75 Indijcev utonilo.

Karachi, Indija, 6. sept. — Petinsedemdeset oseb je utonilo, ko je reka Jhelum vsled silnih nalirov prestopila svoje bregove in poplavlila srinagarsko dolino.

Protivojni pakt bo povzročil bitko v senatu

Nasprotniki Lige narodov proti vmešavanju Amerike v evropske politične konflikte.

Washington, D. C. — Ali bo Briand - Kelloggov protivojni pakt zapletel Združene države v politične in vojne konflikte evropskih držav? Ali bo pogodba omejila svobodo Amerike glede Monroe doktrine in ogrožala mednarodno varnost v zapadni hemisferi?

Glede teh vprašanj se obeta ostra debata v senatu, ki se snide prihodnjo zimo, ko bo prišla na razpravo ratifikacija multilateralne pogodbe, ki prepoveduje vojne, kakor jo je predložil državni tajnik Kellogg in katero je dosedaj podpisalo 48 narodov.

Senatu bodo predložene rezervacije, ki bodo jasno označevale, da se Amerika ne bo ločila od svojih tradicionalnih običajev in se ne bo vmešavala v narodne spore in konflikte stare Evrope.

Bitka v senatu se bo koncentrirala v glavnem glede teh rezervacij. Sličila bo oni pred desetimi leti, ko je bila pred zbornico zadeva Lige narodov. Tudi takrat se je šlo za rezervacije, ki bi protektirale Ameriko in ameriške smernice v zunanji politiki. Senat ni hotel sprejeti pogodbe brez teh rezervacij, kakor je šel predsednik Wilson.

Kritiki protivojne pakte bodo naglašali, da bo morala Amerika poseči v evropske konflikte, ako bi se katera država ne držala obligacij in bi izvajala vojno. Citirali bodo oficijelne izjave evropskih državnikov, ki govore, da je Amerika s pogodbo zapustila stalne izolacije in tako vstopila in prevzela odgovornost kot članica Lige narodov, akoprav bo tehnično stala izven nje. Evropski državni inistrajor, da so se Združene države s predložitvijo protivojne pakte obvezale in prevzele nase obligacije glede sporov v evropskih konfliktih.

FAŠISTOVSKA PREDRZNOST V AMERIKI.

Unija za ameriške civilne svobodščine nabira material o tej predrznosti.

New York, N. Y. — Na uho Unije za ameriške civilne svobodščine je prišlo, da skušajo italijanski konzuli ugnati protifašiste z grožnjami. Unija za ameriške civilne svobodščine izjavlja, da je tako postopanje in ravnanje nepostavno. Obelodanila je v ameriških italijanskih listih pozive na Italijane v Ameriki, da ji sporoče vsak slučaj groženja, ker bo ona podzvela potrebne korake, da se napravi konec takemu nepostavnemu postopanju.

Uniji za ameriške civilne svobodščine so bili sporočeni štirje slučaji groženja Italijanom, ki bivajo v Združenih državah. Unija za ameriške civilne svobodščine vloži protest pri državnem tajniku Kellogg.

Rockfordska letalca odpotovala z Grenlandije.

London, 6. sept. — Bert Hassell in Parker Cramer sta se včeraj odpeljala z motornim čolnom proti Holatonborgu. Tam so bosta prihodni teden vkrcala na ladjo in odpula na Dansko.

75 Indijcev utonilo.

Karachi, Indija, 6. sept. — Petinsedemdeset oseb je utonilo, ko je reka Jhelum vsled silnih nalirov prestopila svoje bregove in poplavlila srinagarsko dolino.

Bratko Kreft:

Povest o konju

Prisel je usodni trenutek. Nadina kot najmlajša je dobila nekoliko metrov popusta. Mihalek je krepko sedel na svojem sedežu. Brez biča, zakaj oče je po starem očetu povedal, da mora vodnik voditi konja samo z vajeti in k večjemu z besedo.

Mirno je sedel in gledal na moža, ki je stal s črnožolto zastavo ob tiru. Ko je mahnil, majhen, komaj viden potegilaj in Nadina je zdrla. Zmerno, a samozavestno kakor da je sigurna svoje zmage. Niti Mihalek, niti Nadina se nista dala zmotiti od dveh konjev, ki sta jih prehitela v prvih dvesto metrih. Trikrat so morali okoli in po prvem krogu je bila Nadina skoraj med zadnjimi. Oče Mihalek, ki je stal pod tribuno, je kričal vznemirjen nad Mihalekom in Nadino, ki se ni spustila v pravi tek.

Toda Mihalek in Nadina sta se poznala. Kakor, da sta eno, se nista brigala za nikogar in sta šla kakor se je zdelo njima prav. Pod in na tribuni, kjer je bilo precej gospodov, ki so stali na Nadino, je bilo precej nervoznosti, celo prerekanj, zmagoslavni pogledov onih, ki so stali proti njej. Le huzarski oficir, ki si je prej dobro ogledal Nadino, je stal miren, molčeč ob stebru in se ni ganil. Le v lice je bil blod, oči pa so korak za korakom spremljale Nadino.

Sredi drugega krogetaka so opazili pospešek, zmeren, gotov, a vedno stepnjujoči. Koncem drugega krogetaka prav pri tribuni je prehitela zadnjo prednico. Ljudje so zaploskali, zakričali, da so jih reditelji morali miriti. Mihalek in Nadina nista ališala ničesar. In ko je bila pot

prejela pred njima kakor da vodi v večnost, je potepetal poteči se Mihalek: "Nadina!" Vedno hitreje in hitreje je šlo. Razdalja med njima in ostalimi se je vedno bolj širila. Nadina je tekla, tekla, kolikor je mogla. Usta so se penila in so lovila v naglici sapo, ki je bila tolikanj potrebna. Brhke noge so se tako naglo odbijale od tal, da je nekdo na tribuni vzkliknil: "Saj ne teče. Saj plava!" Tako lepo je tekla Nadina in dotekla prvo nagrado in slavo. Stari Mihalek, toliko da ni ponorel od veselja, ko so mu gospodje stiskali roke.

Ko se je odpočila in jo je Mihalek zbrisal, se je vse gnetlo okoli njih in očetu so stavili gospodje visoke ponudbe. Denar je bil vabljen in starega Mihaleka je kaj srbela dlan. Mihalek, kakor da ni slišal za očeta zapeljivih ponudb, se je povsem mirno gibal okoli Nadine, jo božal in večkrat sta si pogledala v oči, kakor se pogledata fant in dekle.

Stari Mihalek se je izgubil med barantačo gospodo. Drug drugemu so navijali cene. Mihalek je bil konjaki mešetar in je pametno molčal ter čakal konca. Sredi vrveže sledeče mu gospode mu je pošepnil huzarski oficir: "Dajte jo meni! Dam, kolikor hočete! Več kot vsi tili Knez Rakoczi." Spogledala sta se in Mihalek je nezavedno spoštljivo priklinal. Tako je bila Nadina prodana in Mihalek je doživel ob drugi svoji sreči — drugo žalost. Upiral se je in upiral, Nadina pa je bila prodana in ni bilo pomoči. Huzarski oficir, ki se je po kupčiji kaj ponosno gibal med ljudmi in okoli Nadine, se ni zmenil za očtov prepričanje, ki so mu silile solze v oči.

V trenutku najtežje boli je vzkliknil Mihalek: "Jaz grem z Nadino!" Stopil je pred oficirja, kneza Rakoczi in mu pove-

dal svoj sklep. Knez, ki ga ni razumel, je vprašal očeta, kaj pravi. Po kratkem premisleku, ko se je v duhu spomnil plavalke Nadine, ki jo je vodil Mihalek, je priklinal. Čez dva dni sta odromala Mihalek in Nadina v Budimpešto. Nadina je prišla iz temnega vzdušnega hleva v veliko konjušnico kneza Rakoczi, Mihalek je alek kmečko obleko in se preoblekel v knežje-ga jahača, oče Mihalek pa je spravil denar in vsi so bili zadovoljni. Nadina je priborila vedno nove zmage in po vsej Avstroogrski je šel glas o dirkalni kneza Rakoczi, ki jo je bil vzredil preprost kmet z Murskega polja.

IV.

Knez Rakoczi je bil hud Madžar, z vso vročkrvnostjo ponosen, razsipen in je ljubil ženske, kakor to znajo samo ponosni madžarski magnati. Ponašal se je s svojimi mongolsko-tatarskimi predniki. Nekoč je za stavbo v dveh dneh prejel dolgo pot, za katero je bilo treba tri dni vožnje in to dobre vožnje. Prvega konja je izhajal do smrti.

Nadino je ljubil, z Nadino se je ponašal. Zato se je veselil z vsem tistim samozavestnim veseljem in častiljnim koprnenjem kraljevskih slavnosti v Budimpešti.

Iz vseh krajev zemlje so prihili močnejši gospodje, da prisostvujejo slavnostim ogrskih velikašev, ki so z vsemi močnimi stavami proslavljali obletnico Stefana, velikega ogrskega kralja. In ni bilo dneva, da bi se ne bil pogovarjal z Mihalekom, ki je postal eden izmed prvih njegovih jezdecov. Vsi trije so se tako pripravljali na nov veliki dan, ko se bo kosala Nadina z vsemi najhitrejšimi konji, ki jih bodo privedli na dirkali-

šče. Zaupal v njo je knez napovedal vsem tekmeceem tekmo. Toliko blišča in sijaja, toliko visokomogočne gospode nista videla ne Nadina ne Mihalek nikoli zbrane. Vse dosedanje je bilo kakor mravlja proti sloni. Tisoče in tisoče oči se je bilo uprtilo vanju, ko sta dirkala po velikem, lepo uglajenem budimpeštanskem dirkališču in njuna dirka se je prelila v plavanje. Kakor galeb nad morsk gladino sta splavala nad dirkališčem in knezu so se od veselja solze uživanja strastne oči. In zopet je Nadina zmagala. Njeno ime je šlo od ust do ust. Vse se je gnetlo okoli kneza, vsakdo mu je hotel stisniti roko in čestitati, vsakdo, ki je prišel z njim v pogovor, ga je prosil za prižazen poset njegovega hleva in Nadine.

V.

Zvečer je povabil knez vse tiste petične in mogočne gospode v svojo palačo, ki se je šopirila v vsej razkošnosti. Vseh narodnosti gospode so se našli pri njem. Angleški, francoski, nemški itd. Kdo bi jih našteval. Bogati možje, posestniki milijonov vrednosti. In mnogi so šli, da jim prodajo Nadino. Najhujši je bil lord Chamberle, hud angleški sportnik. Knez jih je dražil, vodil za nos, se norčeval iz njih in pri tem užival z vso strastjo človeka, v katerega je uprto toliko bogatih oči. In ko je lord ponujal v razburkani vinjenosti blazno vsoto, in so bili od krika, plesa in uživanja utrujeni, jih je peljal knez Rakoczi v svoji gala-magnatski obleki v konjušnico.

Mihalek, ki je dremal ob Nadini staji, se ni malo začudil, ko je zagledal naenkrat toliko gospode, ki se je sredi noči privajala v konjušnico.

"Pripelji Nadino!" In Mihalek je urno odpel Nadino, jo vodil po hodniku konjušnice v jezdarno. Občudujoča množica plemenitašev jima je sledila. In ko sta korakala v krogu jezdarni, niso mogli najti dovolj besedi, s katerimi bi polaskali Nadino in njenega gospodarja. Če bi stopila v jezdarno najlepša žena v svoji goloti, ne verjamem, da bi bila odmaknila njih strastne poglede nase. Lord Chamberle, toliko, da ni zblaznel v vsej svoji angleški mirnosti, prepojen z divje plamečim šampancem. Pljani so bili in nevoščilivi knezu, ki je posedoval čudo velikih slavnosti. Drug drugemu so konkurirali s ponudbami, knez pa je bil trdovraten in ošaben, samozavesten; kakor more biti samo madžarski plemič. Ko mu je bilo igre dovolj, je dal Nadino sredi jezdarne ustaviti. Mihalek je strumno stopil pred njo, jo držal za uzo, kakor se je bil naučil pri knezu. Visoko je Nadina vzravala glavo in gledala pred se. Kakor, da je čutila željne poglede razdražene gospode, čutila svojo vrednost, je stala mirno, samozavestno in je gledala preko vseh navzočih.

Sredi molka pogledov, ko so znova začeli s ponudbami, je knez divje zaklical: "Nihče ne bo posedoval več Nadine!" Votlo je zabobnelo po vseh kotih prostorne jezdarne. Nadina je visoko zahrzala, se divje vzpela na zadnje noge in v težkem padcu se pred zastrmelimi pogledi navzočih zrušila. Iz dveh strani je brizgala kri.

Knez Rakoczi se je obrnil k okameneli družbi, iz katere je izginila vsa vinjenost. "Gospoda, to si lahko dovoli samo madžarski plemič!" Tako je triumfiral.

VI.

Sredi tiste strastje prežete noči se je opotekal globoko sklonjen človek po budimpeštanskih ulicah. Samoten potnik, ki bi ga bil policaj v vaški drugi noči ustavil. Nocoj je bila noč ponosnih madžarskih magnatov.

Ob tajno šumečem Dunavu je šel in nihče mu ni videl v obraz. In če bi mu bil kdo pogledal, bi videl lica vasa upadla, oči od prevelike žalosti osušene, mrtve. Mihalek.

Iz daljave so se šumele godbe in slavlja velikih gospodov, v katerih rokah leži usoda tisočev in tisočev, velikih gospodov Rakoczijev.

Pravijo, da se Mihalek ni vrnil nikoli domov in od nikoder ni bilo ne duha ne sluha o njem. (Konec.)

Kje je vzrok?

A: Zdravnik je moji ženi prepovedal, da bi imela kaj opraviti v kuhinji. — B: "Kako to, ali je bolna?" — A: "O ne; jaz sem bolan."

Po ovinkih.

"Pepček, kakšen si pa danes?" — "Grojec me je v travo vrgel." — "Od trave vendar ne boš tako grd!" — "Saj jo je poprej krava snedla."

Njegova pravica.

— To je čudno, moj mož vsa noč govori v spanju. — Meni se pa ne zdi čudno. Najbrž pri tebi čez dan ni ne pride do besede.

KADARKOLI PUTUJETE

NA SEVERNO STRAN

vzemite North Shore Line
v katerokoli teh mest

HITRA UDOBNA POSTREŽBA

UGODNI ČAS ODHAJANJA

Vlaki North Shore železnice odhajajo iz središča mesta vsako uro v Milwaukee, Racine in Kenosha. V druge kraje pa še bolj pogosto (glej seznam). Cena je niska. Tu ni prenapoljenih cest, ki bi vas ovirale. Od doma lahko greste zgolj, in se vrnete ob katerikoli uri se vam poljubi.

Devet pripravnih postaj je ob Skokie Valley progi, ob kateri so gosdi in igrišča na prostem. Vožnja v St. Mary's of the Lake, Fort Sheridan, Great Lakes, k jezerom v Fox River okrožju, v kraje ležeče v južnem Wisconsinu v okrožju "Land o' Lakes," ali kamorkoli si budi na deželo s postajo North Shore proge, pomeni prijeten izlet in zabavo za vsakega člana družine. Ako želite kjerkoli v bližini nadulne železnice ("L" proge), se lahko s njo pripeljete naravnost do postaje North Shore železnice. Na južni strani mesta je šest takih postaj nadulne železnice, poleg postaje, ki se nahaja na 223 South Wabash Ave. (Wabash and Adams), in postaje na severni strani mesta: na Grand Avenue, Wilson Avenue, in Howard St., na nadulni železnici.

Avtomobilska zveza s podeželskimi kraji

Redna avtomobilska zveza se vzdržuje s postajo North Shore železnice v Waukeganu in Libertyville, v sledeče kraje:

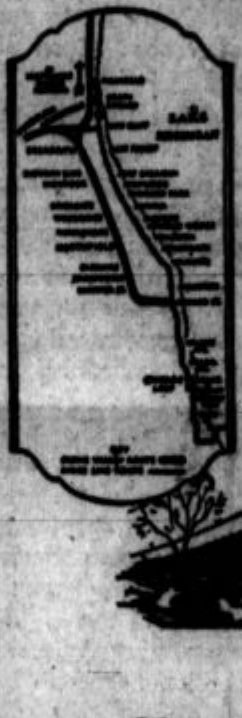
Fox Lake	Antioch	Lake Zurich	Waukegan
Channahon	Lake Villa	Woodstock	Gurnee, in
McHenry	Deerfield	Northbrook	Geneva

Iz Kenoshe se vzdržuje avtomobilska zveza s Powers Lake, Silver Lake, Paddock Lake, Twin Lakes, in Lake Geneva.

Kamorkoli želite iti kar pokličite telefonično Central 8280 in dobili boste vsa zaželjena pojasnila.

Prosta služba za izletna pojasnila

Izletni urad (Outing and Recreation Bureau) na 72 W. Adams St., je ustanovljen s namenom, da daje brezplačna pojasnila o krajiščih oddelkih od Chicago do 100 milj. ki so priporočeni za izlete, razvedrilo in odmor. Trosedajni vožnjaki vam bodo pomagali urediti vse potrebno za vožnjo in izlete po niki ceni, bodi se za dan, en teden ali več. Tam dobite vsa pojasnila o ribolovu, vožnji s čolnom, igranju prostim in enakih zabav bodi v katerikoli kraju ali jezeru, katerega je mogoče doseči s proge North Shore železnice. Za te postrežbe se popolnoma nič ne plača. Pokličite telefonično Statio 6000 ali pa se ogledajte v radu. Račne brošure s pojasnilom in sameljivci se daje brezplačno.

Chicago North Shore & Milwaukee Railroad Co.

Proga poslužbe

Postaja v mestu: 223 So. Wabash Ave.

Na severni strani: Wilson in Broad

ter Howard St. "L" postaja

Telefon: Central 8280

Izletni urad—Prodaja vozniških listkov, 72 W. Adams St.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerno, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2857-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

E. Werner:

Ob oltarju

Za "Prosveto" prevajal A. Babec.

Tudi zdaj ni bilo nobenega odgovora, vendar se je videlo, da so ji Franciškine besede segle globoko v dušo. — Bernardovo življenje? — je vprašal hripavo, — menite, da je Bernardovo življenje v nevarnosti?

— Jaz menim samo to, da bi sodišče napram možu njegovega slovesa ne nastopilo tako, kakor je, če ne bi imelo nujnih razlogov sumničanja, — je odgovorila Franciška.

Mladenka je nekaj časa molčala, nato pa tiho odvrnila: — Bernard ne bo obojen!

Franciška je vstala s stola, na katerega je malo prej sedla. — Ne? In to veste tako gotovo? Torej mislite, da ga morete rešiti? Lucija, za božjo voljo, povejte mi to, ali mi morete?

— Jaz upam, — je hotela odvrniti, toda besede so ji zamrle na jeziku, kajti upati v to rešitev ni mogla. — Poskusila bom!

— Hvalabogu! — je zaklicala Franciška olajšano. — Končno je led vendarle prebit! Zdaj se mi pa zaupajte otrok; kaj nameravate?

— Jutri, jutri... Danes ne morem.

— Toda —

— Ne morem! — je ponovila Lucija odločno ter s tem zaključila razgovor in odšla v svojo spalnico.

Ko je naslednjega jutra Franciška vstala, je videla, da ni Lucije nikjer na izpregled. Ko je prinesla služkinja zajtrk, ji je na njeno vprašanje po Luciji odgovorila, da je gospodična Lucija že pred eno uro odšla. Naročila da je, naj sporoči, da ni treba imeti bojazni radi nje in da bo pred večerom nazaj.

Franciška je bila osupla. — Odšla je? Kam?

— Tega ne vem. Morda bo vedel stari Jožef, ki je gospodično odpeljal.

— Nu, lepa stvar! Gospod Gunter jo je izročil mojemu varstvu, zdaj pa nasrkivaj odide, ne da bi mi niti povedala, kam!...

Petnajsto poglavje.

Po strmi poti, ki je vodila v hribe, sta korakali dve osebi: mlada deklica, in poleg nje kmet-hribovec, njen vodnik. Mladenka — bila je Lucija — je pustila voz v dolini ter naročila kočijažu, naj jo čaka, dokler se ne vrne.

Nasla potnika sta korakala tako že približno dobro uro, ko sta dospela končno do nekoliko zložnejše višine. Dospeli na to planoto, se je Lucija doteknila roke svoje spremljevalca ter zasopla: — Počivajva nekoliko; — ne morem več dalje.

Kmet jo je pogledal in se prestrašil, kajti bila je zelo bleda in valed naporne in nevažne poti je težko sopla. Dobrodušni hribovec jo je odvedel k akali, ki je bila poraščena z debelim mahom, kamor je sedla.

— Ali imava še daleč do N.? — je vprašala končno deklica.

— Do romarske cerkve je še celi dve uri, od tam do N.; pa je še tudi dober kos pota, kajti Divji graben je valed zadnjih nalivov ne-

prehoden. Najtežavnejši kos pota imava še pred seboj.

Mladenka ni odgovorila; kmet je obstal ob njeni strani in potrpežljivo čakal, da pričneta spet nadaljevati svojo pot.

— Na, mislim sem, da sva sama na potu, — je povzel nenadoma hribovec, — zdaj pa vidim, da prihaja gospod kaplan. Ta se ne straši ne mraza, ne neurja, kadar zahteva kdo njegove duhovne pomoči. Prihaja z R. — jeve kmetije, kjer imajo bolnika.

Bil je v resnici mladi kaplan župnika Klemenca, ki je prihajal z nižje ležeče kmetije in ki se je zdaj obrnil po poti proti hribovju. Površno je pogledal kmeta, ki ga je spoštljivo pozdravil in ki je stal tako na poti, da je s svojo široko postavbo popolnoma zakrival mladenko.

— Kaj greste tudi vi v hribe, Ambroz?

— Je vprašal Benedikt.

— Da častiti, pa ne sam! Ta-le gospodična mi je obljubila, da mi da nekaj zasluzka, če — pri tem je kmet nekoliko odstopil, tako da je duhovnik mogel videti njegovo spremljevalko. Ko je duhovnik opazil mladenko, se je pojavil na njegovem obrazu izraz največje osuplosti.

— Gospodična hoče h gospodu župniku v N., — je povzel spet kmet, — ko je videl, da ne izpregovori nihče besedice.

— To zdaj ni več potrebno, — ga je prekinila tiho njegova spremljevalka. — Saj tudi lahko — saj lahko gospodu patru Benediktu povem, kaj me je privedlo sem. Počakajte me tam-le dolina on-le kmetiji; v četrte ure bom nazaj.

Kmet je pokimal in ko je še enkrat spoštljivo pozdravil duhovnega gospoda, je odstopil. Bil je vesel, da sta tako lahak način zasluzi svoj denar, ne da bi mu bilo treba hoditi tešavno pot v N.

Benedikt in Lucija sta si stala zdaj sama drug drugemu nasproti.

— Gospodična, vi ste hoteli k župniku Klemenu? — je končno prekinil Benedikt mučni molk.

Lucija je odmajala z glavo: — Ne, ne k njemu, — je odvrnila tiho. — Mislim sem le, da vas tam najbolj gotovo dobim. Iskala sem vas!

— Mene! Mene! — je ponovil počasi, — kaj vas je moglo privedti k meni?

Lucija je molčala. Zdaj, ko je stala pred odločitvijo, jo je zapustil njen pogum. Hotela je rešiti brata, zdaj pa je začutila, da je vendarle preveč podvzela, da bi laglje prenašala njegovo jetništvo, njegovo nevarnost, kakor pa izvajala mu svobodo za — to ceno!

Benedikt je slutil boj v njeni notranjosti. — Ali vam je tako silno težko reči mi besedo? — je vprašal grenko. — Jaz razumem to, po vsem tem, kar je bilo, toda vendar se boste morali odločiti, izpregovoriti z vami toliko osvojenim človekom, če hočete, da ta človek izve vašo željo!

— Imam neko vprašanje na vas, — je dejala končno skoraj neslišno, — in neko prošnjo.

— Nu, prav, jaz čakam.

— Gre zaradi smrti grofa Raneka, — je komaj izdihnila končno Lucija, gledaje v tla. Ona je utihnila ter čakala odgovora, katerega pa ni bilo.

(Dolje prihodnjik.)